

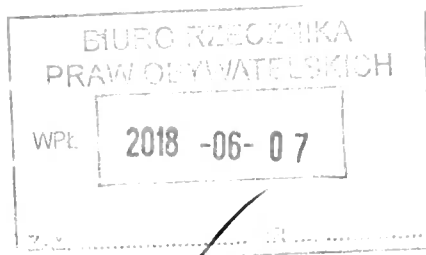
RPW/34234/2018 P
Data:2018-06-07

MINISTER EDUKACJI NARODOWEJ

Warszawa, 04 czerwca 2018 r.

DPPI-DPPI.054.5.2018.RT

Pan
Adam Bodnar
Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Ministrze,

odpowiadając na pismo z dnia 7 maja br., znak VII.7037.110.2017.KD, uprzejmie proszę o przyjęcie następujących wyjaśnień.

Zgodnie z art. 39 ust. 5 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. 2017 poz. 59 ze zm.) plan sieci publicznych szkół podstawowych, z wyjątkiem specjalnych, mających siedzibę na obszarze gminy ustala rada gminy. Sieć publicznych szkół powinna być zorganizowana w sposób umożliwiający wszystkim dzieciom spełnianie obowiązku szkolnego. Za działalność szkół odpowiada organ prowadzący, do którego zadań należy m.in. zapewnienie warunków działania szkoły, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki oraz wykonywanie remontów obiektów szkolnych i zadań inwestycyjnych w tym zakresie¹.

Dyrektorzy publicznych szkół podstawowych prowadzą ewidencję spełniania obowiązku szkolnego i obowiązku nauki². Informację o aktualnym stanie i zmianach w ewidencji dzieci i młodzieży w wieku 3-18 lat dla dyrektorów szkół przekazuje wójt gminy (burmistrz, prezydent miasta). Sporządzając arkusz organizacji szkoły na kolejny rok szkolny dyrektorzy szkół uwzględniają m.in. informację o liczbie wszystkich dzieci zamieszkałych

¹ Art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2017 r. Prawo oświatowe (dz. U. 2017 poz. 59 ze zm.)

² Art. 41 ust. 1 cyt. ustawy

w obwodzie szkoły. Arkusz organizacji szkoły zatwierdzany jest przez organ prowadzący szkołę.

Zapewniając odpowiednie warunki realizacji obowiązku szkolnego dla wszystkich dzieci zamieszkałych na terenie gminy, rada gminy może skorzystać z rozwiązań zawartych w *Przepisach wprowadzających ustawę Prawo oświatowe* dotyczących przenoszenia uczniów szkół podstawowych do szkół powstałych z przekształcenia gimnazjum³.

Jednocześnie informuję, że zadania oświatowe związane z prowadzeniem (dotowaniem) szkół i placówek oświatowych finansowane są poprzez jednolity system części oświatowej subwencji ogólnej. Zgodnie z art. 28 ust. 5 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2016 r., poz. 198 z późn. zm.), część oświatową subwencji ogólnej – po odliczeniu rezerwy ustawowej 0,4 % (art. 28 ust. 2) – dzieli się między jednostki samorządu terytorialnego według zasad określanych corocznie w rozporządzeniu ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania (art. 28 ust. 6). Subwencja oświatowa ustalana jest na dany rok kalendarzowy i przekazywana jest do jednostek samorządu terytorialnego z budżetu państwa. Część oświatowa subwencji ogólnej dla danej jednostki samorządu terytorialnego może zostać zwiększona jedynie ze środków 0,4% rezerwy, wyodrębnionej zgodnie z art. 28 ust. 2 ww. ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Rezerwą części oświatowej subwencji ogólnej dysponuje minister właściwy do spraw finansów publicznych, po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania oraz reprezentacji jednostek samorządu terytorialnego (art. 28 ust. 3).

O przeznaczeniu środków otrzymanych z tytułu subwencji ogólnej (w tym części oświatowej oraz rezerwy) decyduje organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego, tj. rada gminy, rada powiatu lub sejmik wojewódzki (art. 7 ust. 3). Kryteria podziału 0,4% rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2018, w których zostały zawarte wymogi formalne aplikowania o środki z ww. rezerwy zostały opublikowane na stronie internetowej www.men.gov.pl.

Zatem obecnie obowiązujące przepisy przewidują możliwość przyznania z budżetu państwa środków finansowych niezbędnych do zrealizowania inwestycji mających na celu rozbudowę istniejących budynków szkolnych lub budowę nowych obiektów.

³ Art. 205 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę Prawo oświatowe (Dz. U. 2017 poz. 60 ze zm.)

Ministerstwo Edukacji Narodowej zapewniło adekwatne środki na wdrażanie reformy edukacji, co szczegółowo zostało opisane w Ocenie Skutków Regulacji do ustawy Prawo oświatowe i ustawy Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe. Przykładowo w subwencji na rok 2017 uwzględniono dodatkowo 313 mln zł dla samorządów na dostosowanie szkół do reformy, m.in. na wyposażenie pracowni, zakup krzeseł, ławek, modernizację toalet. W subwencji na rok 2018 ta kwota wynosi 148 mln zł.

Na finansowanie zadań związanych z przekształcaniem gimnazjów publicznych w szkoły podstawowe (doposażenie świetlic, remonty sanitariatów i doposażenie pomieszczeń do nauki w meble) przekazano w 2017 r. z 0,4% rezerwy ok. 53 mln zł.

Samorzady w 2017 r. korzystały również z rezerwy ogólnej i rezerw celowych budżetu państwa na inwestycje w infrastrukturę oświatową, m. in. na rozbudowę szkół i placówek. Z rezerwy ogólnej na doinwestowanie samorządowych inwestycji w oświacie przeznaczono w 2017 r. kwotę 32,4 mln złotych. Natomiast z rezerwy celowej w poz. 45 w ustawie budżetowej na 2017 r. wykorzystano na ww. cel kwotę 4,5 mln złotych.

Ministerstwo Edukacji Narodowej na bieżąco reaguje na postulaty strony samorządowej związane z reformą edukacji. Kryteria podziału rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej na 2018 zakładają dalsze wsparcie przekształcania gimnazjów w szkoły podstawowe oraz uwzględniają kolejne zadania związane z dostosowaniem szkół do nowego systemu.

Kryteria zostały opracowane ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb samorządów w trakcie wdrażania reformy edukacji:

1. Realizowane będzie wsparcie dla gimnazjów przekształcanych w szkoły podstawowe w roku bieżącym, ale także gimnazjów już przekształconych w roku poprzednim. Pomoc obejmuje wsparcie na doposażenie pomieszczeń świetlic, wyposażenie pomieszczeń do nauki w meble oraz dostosowanie sanitariatów do potrzeb dzieci młodszych.
2. Realizując postulat samorządowców i dyrektorów szkół utworzono nowe kryterium - dofinansowanie wyposażenia w pomoce dydaktyczne niezbędne do realizacji podstawy programowej z przedmiotów przyrodniczych w szkołach podstawowych (biologia, geografia, chemia i fizyka).

Szacuje się przeznaczanie na to kryterium około 80 milionów złotych rocznie co daje 320 mln złotych na cały 4-letni program.

3. Rozszerzono także kryterium dotyczące dofinansowania wyposażenia szkół i placówek w zakresie pomieszczeń do nauki w nowo wybudowanych budynkach o nowe pomieszczenia do nauki uzyskane w wyniku adaptacji z innych pomieszczeń szkolnych. Wielu dyrektorów szkół podstawowych sygnalizowało nam, że w związku z powstaniem klasy VII i VIII powstała potrzeba zaadaptowania kolejnych pomieszczeń do nauki w szkołach, które do tej pory były 6 - letnie. Rozszerzenie zakresu dofinansowania na pomieszczenia do nauki zaadaptowane z innych pomieszczeń szkolnych pozwoli na rozszerzenie bazy dydaktycznej szkół i ograniczenie zmianowości.

Reforma systemu oświaty polegająca na wprowadzeniu 8-letniej szkoły podstawowej oraz wydłużeniu o rok cyklu kształcenia w liceum ogólnokształcącym i technikum, połączona jest ze zmianami programowymi, które są wdrażane sukcesywnie począwszy od roku szkolnego 2017/2018.

Uwzględniając etapowość kształcenia, w bieżącym roku szkolnym, zmiany programowe objęły uczniów klas I i IV szkoły podstawowej, jak również pierwszy rocznik uczniów klasy VII szkoły podstawowej. W kolejnych latach zmiany programowe obejmą kolejne roczniki uczniów szkoły podstawowej, a od roku szkolnego 2019/2020 również uczniów zreformowanego liceum i technikum.

W roku szkolnym 2017/2018, w klasach I, IV i VII szkoły podstawowej obowiązują również nowe ramowe plany nauczania, określone w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 marca 2017 r. *w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół*⁴.

W ramowych planach nauczania został określony tygodniowy wymiar godzin dla uczniów poszczególnych klas w danym typie szkoły przeznaczonych na realizację obowiązkowych zajęć edukacyjnych, zajęć z wychowawcą, zajęć z zakresu doradztwa zawodowego, jak również tygodniowy wymiar godzin do dyspozycji dyrektora szkoły przeznaczonych m.in. na zajęcia rozwijające zainteresowania i uzdolnienia uczniów.

W dwuletnim okresie nauczania w klasach VII i VIII uczniowie mają również obowiązkowo minimum 20 godzin zajęć doradztwa zawodowego.

⁴Dz.U. poz. 703.

Nie sposób kwestionować zasadności uwzględniania w nowym ramowym planie nauczania godzin przeznaczonych na doradztwo zawodowe, zważywszy, iż zajęcia te mają szczególne znaczenie w obecnej dobie wyzwań edukacyjnych i zawodowych stojących przed młodym człowiekiem.

Wyjaśniam, że opracowując nowy ramowy plan nauczania, zachowany został generalnie ogólny wymiar godzin przeznaczonych na obowiązkowe zajęcia edukacyjne we wszystkich typach szkół.

Przyjęto zasadę, że dotychczasowy wymiar godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych i zajęć z wychowawcą w klasie I i II gimnazjum (59 godzin) zostaje przeniesiony do ogólnego wymiaru godzin nowej ośmioletniej szkoły podstawowej, a wymiar tych godzin w klasie III gimnazjum (31 godzin) „przechodzi” do wymiaru godzin liceum ogólnokształcącego i technikum.

W nowych ramowych planach nauczania ogólny wymiar godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych w ośmioletniej szkole podstawowej w klasach IV-VIII wynosi 137 godzin oraz godziny do dyspozycji dyrektora. Równocześnie, dotychczas było to: 79 godzin w klasach IV-VI sześcioletniej szkoły podstawowej + 59 godzin w klasach I - II gimnazjum = 138 godzin oraz godziny do dyspozycji dyrektora.

Jednocześnie nowa podstawa programowa dla szkół podstawowych⁵ została przygotowana nie tylko z uwzględnieniem określonego w ramowych planach nauczania wymiaru godzin poszczególnych zajęć edukacyjnych, ale także – przewidziany w niej zakres celów kształcenia i treści nauczania został tak określony, aby nauczyciele mogli zaplanować realizację części zajęć (ok. 20%) na pracę zespołową uczniów, rozwiązywanie problemów i realizację ciekawych projektów edukacyjnych.

Odnosząc się do kwestii ustalania przez dyrektora szkoły tygodniowego planu zajęć uprzejmie informuję, że przepisy prawa oświatowego nie określają wprost godzin w jakich mają być prowadzone zajęcia edukacyjne. Dyrektor szkoły został zobowiązany przez przepisy rozporządzenia⁶ do stosowania ogólnych zasad podczas planowania zajęć dydaktyczno-wychowawczych.

⁵Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej - Dz. U. poz. 356.

⁶ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69, z późn. zm.).

Dyrektor szkoły jest zobowiązany do ustalenia tygodniowego rozkładu zajęć edukacyjnych, z uwzględnieniem zasad ochrony zdrowia i higieny pracy w taki sposób, aby zapewnić równomierne obciążenie zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia⁷.

Przestrzeganie tych zasad przez dyrektorów szkół, odpowiedzialnych za opracowanie tygodniowych planów zajęć jest egzekwowane zarówno przez pracowników służb sanitarno-epidemiologicznych kontrolujących szkoły, jak i wizytatorów sprawujących nadzór pedagogiczny nad szkołami w imieniu kuratora oświaty.

Przystępując do prac nad przygotowaniem projektu nowej podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, Ministerstwo Edukacji Narodowej wraz z zespołem ekspertów dokonało analizy możliwości opracowania nowej podstawy programowej dla 8-letniej szkoły podstawowej, która nie wymagałaby wersji przejściowej dla uczniów rozpoczynających w roku szkolnym 2017/2018 naukę w klasie VII. Przygotowując nową podstawę programową dla szkoły podstawowej wzięto pod uwagę po pierwsze: zakres dotychczasowej podstawy programowej dla szkoły podstawowej, po drugie: zakładany zakres kształcenia w szkołach ponadpodstawowych. W wyniku tych działań podstawa programowa dla szkoły podstawowej zawiera obecnie wszystkie treści potrzebne w kształceniu na II etapie edukacyjnym, które – zgodnie z przyjętym spiralnym układem nowej podstawy programowej – uczniowie będą następnie powtarzać, nadbudowywać i rozszerzać w trakcie dalszego kształcenia w wybranym typie szkoły ponadpodstawowej.

Podstawa programowa dla II etapu edukacyjnego ma zróżnicowaną strukturę odpowiadającą specyfice poszczególnych przedmiotów oraz ramowemu planowi nauczania. W przypadku języka polskiego, matematyki i informatyki treści nauczania/wymagania szczegółowe określone są dla klas IV-VI oraz VII-VIII, w przypadku: biologii, geografii, chemii, fizyki zostały sformułowane łącznie dla II etapu edukacji (bez podziału na klasy), w przypadku języków obcych nowożytnych wymagania sformułowane zostały z uwzględnieniem lat nauki języka, tj. odrębnie dla pierwszego języka obcego, nauczanego od klasy I szkoły podstawowej i drugiego języka obcego, który będzie nauczany

⁷ art. 110 ust. 4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59 z późn. zm.) oraz § 4 Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach.

obowiązkowo od klasy VII. Dla historii wymagania sformułowano odrębnie dla klasy IV oraz klas V-VIII.

Zakres treści nauczania – wymagań edukacyjnych w nowej podstawie programowej dla szkół podstawowych został opracowany adekwatnie do określonego w ramowych planach nauczania wymiaru godzin poszczególnych zajęć edukacyjnych. Inaczej mówiąc, treści nauczania przewidziane dotychczas dla trzyletniego okresu edukacji w gimnazjum zostały częściowo, i oczywiście w odpowiednim zakresie, uwzględnione w podstawie programowej 8-letniej szkoły podstawowej, a częściowo w nowej podstawie programowej dla szkół ponadpodstawowych⁸. Oznacza to, że nowa podstawa programowa dla szkoły podstawowej zawiera wszystkie treści właściwe w kształceniu uczniów klas 7 i 8 w nowej strukturze szkoły podstawowej.

Odnosząc się do kwestii zadawania uczniom prac domowych uprzejmie informuję, że dyrektor szkoły na wniosek nauczyciela konkretnego przedmiotu dopuszcza w szkole program nauczania do realizacji, zatem nauczyciel w zasadniczy sposób decyduje o tym w jaki sposób przedstawi treści nauczania oraz jak sprawdzi efekty kształcenia.

Ocenianie osiągnięć edukacyjnych ucznia polega na rozpoznawaniu przez nauczycieli poziomu i postępów w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności w stosunku do wymagań edukacyjnych wynikających z podstawy programowej kształcenia ogólnego⁹ i realizowanych w szkole programów nauczania uwzględniających tę podstawę¹⁰.

Ocenianie zadań domowych przez nauczyciela może być jedną z form sprawdzania przez niego osiągnięć edukacyjnych ucznia¹¹.

O tym, jakie prace domowe zadawać swoim uczniom (w znaczeniu liczbowym i jakościowym) decyduje nauczyciel organizując proces dydaktyczno-wychowawczy.

Celem zadawanych uczniom prac domowych jest wspomaganie pracy dydaktycznej nauczyciela, ponieważ są one cennym sposobem utrwalenia

⁸ Rozporządzenie MEN z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia (Dz. U. poz. 467)

⁹ Określonej w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. z 2017 r. poz. 356)

¹⁰ Zgodnie z art. 44b ust. 3 ustawy o systemie oświaty.

¹¹ Zgodnie z art. 44b ust. 1 pkt 1 ustawy o systemie oświaty.

lub sprawdzenia wiadomości zdobytych podczas zajęć lekcyjnych, pod warunkiem, że uczeń opanował treści nauczania w wyniku przeprowadzonych w szkole zajęć i jest w stanie samodzielnie zadania domowe wykonać.

Spełnienie tego warunku nakłada na nauczyciela obowiązek zadawania takich prac domowych, do których w wyniku realizacji zajęć lekcyjnych uczeń został przygotowany. Samodzielne wykonanie pracy domowej powinno być dla ucznia źródłem satysfakcji i motywacji do nauki.

Podejmując decyzję dotyczącą zadawanych prac domowych nauczyciel powinien brać również pod uwagę obciążenie uczniów wynikające np. z realizacji innych przedmiotów. Im młodszy wiek dziecka, tym więcej czasu po powrocie ze szkoły powinno ono odpoczywać i bawić się. Natomiast im starszy uczeń i wyższy etap edukacyjny, tym cenniejsza jest jego praca samodzielna.

Rozwiązań organizacyjnych dotyczących zadań domowych należy zawsze poszukiwać na poziomie szkoły i regulować te kwestie w przepisach wewnątrzszkolnych. Zgodnie z art. 98 ust. 1 pkt 17 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. 2017 poz. 59 ze zm.) zakres spraw dotyczących, między innymi, praw i obowiązków uczniów reguluje statut szkoły. Natomiast w Wewnątrzszkolnym Systemie Oceniania, który jest integralną częścią statutu szkoły, zawarte są zasady związane z ocenianiem uczniów i organizowaniem sprawdzianów.

Zawarcie omawianych kwestii w dokumentach regulujących pracę szkoły pozwala dostosować wprowadzane w szkole rozwiązania do wieku uczniów i etapu edukacyjnego, zróżnicowanych oczekiwań uczniów i rodziców wobec szkół oraz różnego poziomu aktywności uczniów i ich gotowości do realizacji zadań dodatkowych.

Odnosząc się natomiast do wskazanych przez Pana Rzecznika wątpliwości związanych z nieobecnościami nauczycieli uprzejmie wyjaśniam.

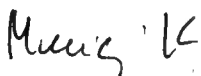
W systemie informacji oświatowej, w obecnym roku szkolnym na urloпах dla poratowania zdrowia zostało wykazanych 12 912 etatów nauczycieli (co stanowi 2,2% nauczycieli zatrudnionych na podstawie ustawy - Karta Nauczyciela, tj. nauczycieli którzy mogą korzystać z urloпов dla poratowania zdrowia). W poprzednim roku szkolnym na urloпах dla poratowania zdrowia było wykazanych 12 015 etatów nauczycieli (co stanowi 2,1% nauczycieli zatrudnionych na podstawie tej ustawy). Oznacza to, że odsetek nauczycieli którzy korzystają z urloпов dla poratowania zdrowia wzrósł w bieżącym roku szkolnym jedynie o 0,1 punktu procentowego. Należy podkreślić, że wzrosty takie pojawiały się w poprzednich latach i nie należy ich łączyć w tym roku

szkolnym z reformą oświaty (w roku 2015/2016 w stosunku do roku 2014/2015 wystąpił wzrost o 0,3 punktu procentowego, w 2016/2017 - wzrost o 0,1 punktu procentowego, w obecnym roku szkolnym - wzrost także o 0,1 punktu procentowego). Dane nie pokazują więc istotnego wzrostu nauczycieli przebywających na urloпах dla poratowania zdrowia w tym roku, różniącego się od wzrostów występujących w poprzednich latach.

Ponadto, w przypadku urlopu dla poratowania zdrowia od stycznia 2018 r. obowiązują nowe zasady jego udzielania. Urlop dla poratowania zdrowia udzielany jest nauczycielowi w celu przeprowadzenia zaleconego leczenia choroby zagrażającej wystąpieniem choroby zawodowej lub choroby, w której powstaniu czynniki środowiska pracy lub sposób wykonywania pracy mogą odgrywać istotną rolę. O potrzebie udzielenia nauczycielowi urlopu dla poratowania zdrowia w celu przeprowadzenia zalecanego leczenia orzeka lekarz medycyny pracy.

Wprowadzone zmiany spowodują, że korzystanie z urlopu dla poratowania zdrowia rzeczywiście będzie uzasadnione charakterem pracy wykonywanej przez nauczyciela. Jednocześnie zmiana ta przyczyni się do zapewnienia uczniom stabilniejszych warunków nauczania poprzez zminimalizowanie zmian kadry nauczycielskiej wynikających z korzystania z tego urlopu.

Z poważaniem

Z upoważnienia
MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ
Maciej Kopeć
Podsekretarz Stanu

**MINISTERSTWO
EDUKACJI NARODOWEJ**
00-918 Warszawa, al. J. Ch. Szucha 25
tel. 22 34-74-100

BIURO RZECZNIKA
PRAW OBYWATELSKICH

WPE. **2018 -06- 07**

ZAL. NR

DPPI-DPPI.054.5.2018.RT
02 POLECONA PRIORYTET

273126 2018-06-06

Rzecznik Praw Obywatelskich

Warszawa Aleja Solidarności 77
00-090 Warszawa

2018-06-06 200249